

mentum ad ipsos sit deferendum. Quantum ad infirmos, qui jejuni permanere nequeunt, post sumptum viaticum, eodem periculo perdurante, rituale Romanum aliquot dies intercedere debere præscribit (1). Laudabile est, quod in præcipuis anni solemnitatibus ss. Sacramentum ad omnes infirmos generaliter deferatur cum magna solemnitate, apparatu et etiam cantu : in hoc casu campanæ ecclesiarum, quas processio transit, solemniter pulsandæ sunt (2).

Supponendum autem est : 1° quod non sint amentes perpetui aut peccatores publici, et 2° quod ob phrenesim, assiduum tussim, aliumve similem morbum aliqua indecentia cum injuria tanti sacramenti non timeatur : nam ad eos, qui ss. Sacramentum deglutire non possunt, vel per vomitum redderent, vel aliam causarent irreverentiam, deferri nequit, sive ad adorandum solum, sive devotionis seu cujusvis rei prætextu ad ostendendum. Si forte aliquo in loco ea sit consuetudo, ea prorsus tollenda est (3), quia ss. Sacramentum ad hoc non est institutum, neque hoc Ecclesiæ universalis habet consuetudo.

Not. sacerdotem in his casibus caute se gerere debere, ne permittat, quod negandum est, vel neget, quod concedendum est; 2° considerandum esse, an vomitus, tussis, sternutatio sint ita continua, ut locum administrationi decenti relinquunt vel non; 3° periculum experiri posse, præbendo quid aliud, v. g. hostiam non consecratam.

Si sacerdos prædictum periculum ignorans, ad ægrotum ss. Sacramentum detulerit, et intelligat tale subesse periculum; ss. Sacramentum super mensam deponere, et adorando cum præsentibus aliquantulum morari potest, donec periculum cessat : quod si non cessat, infirmum docere debet, quomodo ss. Sacramentum spiritualiter sumere valeat per votum et desiderium, fidemque vivam quæ per dilectionem

(1) Vid. Bened. XIV, de Syn. dioc. lib. VII, c. XII, n. V; item Cavalieri, qui tom. IV, cap. V, dec. 1, n. VIII et seq. verba ritualis Rom. explicat.

(2) S. R. C. 10 Mart. 1787, n. 4279-4428.

(3) Congr. Conc. apud Cavalieri tom. 4, decr. 72.

operatur, et sic fructum ejus et utilitatem consequi; ac demum ss. Sacramentum potest ei præbere adorandum, aperta etiam pyxide, et inde sumptam s. Hostiam infirmo ostendere, sed numquam porrigere ad osculandum. Dein clausa pyxide ei dare debet benedictionem cum ss. Sacramento, et redire ad ecclesiam (1). Hæc praxis juxta Catalanum ubique religiose servari potest, nisi specialiter prohibeatur.

Si timeatur, ne infirmus præ ariditate oris vel impedimento faucium s. Hostiam deglutire possit; sacra Hostia integra vel aliqua pars prius dari debet, et deinde vinum aut aqua ad faciliorem sumptionem; vel etiam vinum aut aqua prævie dari potest, ut os madefiat, cum infirmus in periculo mortis ad jejunium naturale non teneatur. Sacra etiam Hostia vel particula cochleari imponi potest, ut infirmus illam simul cum vino vel aqua hauriat : nimirum sacerdos manu dextra accipiens cochlear vino vel aqua ad medietatem circiter repletum, et supra illud manu sinistra sacram Hostiam tenens, illam ori infirmi admovet, et tum in cochleari demissam ori imponit seu infundit. Hic ultimus modus licet ab aliquibus afferatur, est tamen præter consuetum communicandi modum, a quo non facile est recedendum; duo autem priores sunt convenientiores et adhibendi. In hoc casu vinum album vel rubrum et etiam rhenanum adhiberi potest, sed nunquam vinum adustum, quod reverentiæ repugnat.

Si infirmus post sumptionem ad vomitum provocetur, vomitus in vas mundum aut linteum mento infirmi suppositum recipiendus est, et de eo faciendum quod dicitur tom. 2, n. 187.

Not. consultius esse sputa phlegmatica, cum ex stomacho non veniant, post modicum tempus permittere, quia difficulter retinentur, et periculum afferunt, ne ea retinendo, in stomachum recipiantur, et sic facile ad vomitum excitent.

(1) S. Carolus in conc. prov. V; Benedict. XIV, de sac. missæ sect. 2, § 169; Cavalieri, tom. 5, cap. 24, dec. IV; Catalanus in rit. Rom. tit. IV, c. IV, § VI.

PRÆPARANDA IN ECCLESIA ET CUBICULO INFIRMI PRO
DELATIONE SS. SACRAMENTI.

185. In ecclesia præparanda sunt : 1° pyxis seu vas ad deferendum ss. Sacramentum, 2° superpelliceum, stola et pluviale, 3° velum humerale, 4° bursa cum inclusis corporali et purificatorio, 5° laterna, cerei aut intorticia, 6° umbella seu baldachinum, 7° rituale et campanula, 8° aqua benedicta, 9° debent convocari qui comitaturi sunt.

Cubiculum infirmi mundandum est, ibique præparandum linteum ponendum ante infirmum, et mensa cum requisitis.

186. Circa prædicta in ecclesia præparanda, notanda sunt :

1° Pyxis adhibenda est, nisi longius et difficiliter iter obeundum sit, aut etiam equitandum : quo casu parva adhibenda est custodia, quæ includitur bursæ, et hæc ad collum appenditur, atque ad pectus ita alligatur, ut neque decidere, neque ss. Sacramentum excuti possit. Nunquam autem ss. Sacramentum deferendum est in vestium saccis, neque etiam corporali imponendum est (1).

2° Sacerdos induitur superpelliceo et stola alba, et etiam si haberi potest, pluviali albo.

Pluviale non est de præcepto, sed de arbitrio et more (2) : convenit tamen, ut adhibeatur saltem in locis insignioribus et pro personis dignioribus, ut Episcopis et Principibus, item in delationibus generalibus et solemnioribus.

Superpelliceum autem et stola sunt de præcepto, et ita quidem, ut contraria consuetudo tolerari nequeat (3) et illa in nullo casu omitti possint, neque tempore noctis aut in casu morbi contagiosi, neque quando longius aut difficiliter iter obeundum aut etiam equitandum est, quia rubricæ hos casus non excipiunt (4). Eorum, scilicet superpellicei et stolæ, omis-

(1) Vid. dec. S. R. C. 26 Mart. 1859, n. 5285, VI.

(2) Gardellini in decr. S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, II.

(3) S. R. C. 16 Dec. 1826, n. 4474-4623, II.

(4) Gardellini in decr. cit.

sionem auctores damnant, aliqui venialis, alii communius mortalis culpæ; et infirmum a præcepto viatici potius absolvunt, quam permetterent, ut ministretur sine prædictis vestibus, cum haberi non possunt. Non desunt tamen, qui in necessitatis casu permittunt absque præfatis vestibus, et dicunt has leges Ecclesiæ non obligare cum tanto rigore pro mortis articulo, si aliter fieri non possit (1). Not. autem Episcopus Belgii specialem solere habere facultatem permittendi, ut ss. Sacramentum ad infirmos occulte et etiam sine lumine deferatur (2). *Vid.* n. 188.

Præterea oportet, ut vulgaris habitus sacerdotis sit decens et mundus, uti dignitas ss. Sacramenti exigit; et ut ipse veste talari induatur, nisi ss. Sacramentum longe deferatur extra oppida, maxime si iter lutosum sit aut tempus pluviosum, vel necessitas urgeat (3).

3° Velum humerale, quo manus et pyxis cooperiuntur, adhibetur, ut ipsa pyxis a pluvia et omni pulvere præservetur. Debet esse album, sericum, saltem sex pedibus longum et vitta ligatum ad pectus, ne decidat.

4° Bursa esse debet albi coloris, et corporale cum purificatorio mundum. Decet ut huic soli ministerio inserviant. Purificatorium in bursa una cum corporali deferri solet.

5° Laterna saltem una deferenda est, ne lumen vento extinguatur; plures autem hastis affixæ laudabiliter deferuntur. Quot præterea cerei aut intorticia deferenda sint, non determinatur, sed ecclesiarum devotioni et conditioni relinquuntur, ita tamen ut abundare quidem possint, numquam autem deficere in convenienti saltem numero. Baruffaldus (4) requirit decem, et Cavalieri octo ad minus et quatuor saltem lumina pro omni casu (5).

6° Umbellam, quæ ab uno retro post sacerdotem, aut bal-

(1) Cavalieri tom. 4, c. 5, decr. 7, ad V; Baruffaldus tit. 26, n. 110; Lucius Ferraris *infirmus*, n. 19; Bissus E, n. 180, § II.

(2) Dens de Pœnitentia, n. 222, ad 16.

(3) Cavalieri tom. 4, c. 5, decr. 5, ad IV.

(4) Tit. 26, n. 89.

(5) Tom. 4, c. 5, decr. 7, n. 3 et decr. 11, n. 1.

Tom. III.

dachinum, quod a pluribus defertur, rituale præscribit. Umbrella et baldachinum albi coloris esse debent.

7° Campanula præferenda et jugiter pulsanda est, ut populus admoneatur sui officii tum erga ss. Sacramentum, tum erga infirmum ad orandum pro eo.

8° Aqua benedicta conferenda est, nisi apud infirmum habeatur. Si in aliquo casu defuerit, ibidem benedici potest.

9° Campana aliquot ictibus, sed distincto modo, pulsanda est, ad convocandum parochianos, seu confraternitatem ss. Sacramenti, seu alios Christi fideles, ut cum cereis seu intorticiis comitentur, et umbellam seu baldachinum deferant; vel saltem vicini et familiares infirmi monendi sunt, ut in habitu decenti ss. Sacramentum comitentur.

187. Circa præparanda apud infirmum notanda sunt sequentia :

1° Cubiculum infirmi, ingressus in illud, et ipsum cubile, in quo jacet infirmus, mundanda sunt : ad quod præmonendi sunt domestici, demonstrando illis dignitatem ss. Sacramenti, ad cuius accessum omnia munda et nitida esse deberent. Convenit etiam ut locus pro cuiusque facultate ornetur, bonis odoribus repleatur, profana removeantur. Aliquando tamen ista mundities haberi nequit, ut dum infirmus jacet in stabulo, in fœnili, etc. ad quem tamen sacrum viaticum deferendum est; cum apud Deum nulla sit acceptio personarum, ac ipse pro nostra salute nec stabulum nec crucis ignominiam exhorruerit.

2° Linteum mundum ante pectus infirmi ponendum est, ejusque mento supponendum, ad effectum colligendi fragmenta vel ipsam s. Hostiam, si e sacerdotis manibus decidat, vel ex ore ægroti in casu tussis vehementis aut repentini vomitus aliave de causa erumpat.

3° Mensa in cubiculo infirmi paranda est, optime ad pedes cubilis seu in conspectu infirmi, linteo mundo cooperta, in qua ponuntur duo saltem cerei ardentes, et vasculum parvum et vitreum cum vino vel aqua communi ad abluendos digitos sacerdotis, et potius cum aqua, quia sumptio vini ut plurimum infirmis nocet. Sufficit ut hoc vasculum tantum humoris

capiat, quantum ad abluendos digitos sufficit, ut infirmus eo facilius ebibere possit.

Juxta Rituale duo paranda sunt vascula, alterum cum vino et alterum cum aqua, ut sacerdos digitos abluat, in quo sibi magis libuerit, vel cuius sumptio infirmo potius placuerit. Cum igitur unum tantum sit necessarium, unum etiam parare sufficit (1). Vasculum aquæ benedictæ, quod in rituali non numeratur inter ponenda in mensa, collocatur alio loco opportuno, vel manibus ministri tenetur. Crux non requiritur, sicut in altari extra missam exposito ss. Sacramento etiam non est collocanda, et sicut a rituali in præparandis et tota viatici administratione nulla ejus fit mentio.

DELATIO SS. SACRAMENTI AD INFIRMUM.

188. *Deferri debet hoc sanctum Sacramentum ab ecclesia ad privatas ægrotantium domos decenti habitu, superposito mundo velamine, manifeste atque honorifice, ante pectus cum omni reverentia et timore, semper lumine præcedente.* Rituale hæc præscribit sive ss. Sacramentum ad infirmum deferatur per modum Viatici, sive ex devotione; ita ut occulte numquam deferendum sit (2), nisi tanta forte esset necessitas, ut infirmus alias sine Viatico moreretur, ut ex dicendis patebit. Vid. n. 186 ad 2.

In casu sacrilegæ Viatici susceptionis, quam pœnitens confitetur, ss. Sacramentum ad infirmum iterum publice deferri nequit, si adsit periculum infamiæ aut fractionis sigilli sacramentalis; idcirco autem juxta aliquos auctores (3) illud etiam occulte, scilicet sine lumine et vestibus sacris, deferre et ministrare non licet, quia præstat potius reverentiam servari tanto Sacramento, quam infirmum communicare; sed com-

(1) Baruffaldus, tit. 26, n. 102.

(2) S. R. C. 6 Feb. 1875, n. 5590.

(3) Apud s. Alph. de Ligorio theol. mor. lib. 6, n. 241.

munius et satis probabiliter affirmat s. Alph. de Ligorio cum pluribus aliis, quod in necessitate liceat deferre et ministrare viaticum sine lumine et vestibus sacris, quia non rationabiliter præsimitur, quod Christus, qui hoc Sacramentum ad subsidium animarum instituit, et Ecclesia quæ tam benigna est mater, voluerint moribundos tanto bono privari, ne præsriptæ cæremonie omittantur. Si in hoc casu aliquot dies post susceptionem sacrilegam effluxerint, et gravis non obstat inconvenientia, præstaret infirmo proponere, ut iterum petat s. communionem; et tunc ss. Sacramentum publice et more solito ad eum deferendum est. Quod si pauciores dies elapsi fuerint, et mortis periculum non ita urgeat, aliquantum expectari potest, antequam idipsum infirmo proponatur.

In casibus publicæ perturbationis seu tumultus, vel communis lætitiæ seu festivitatis aliisque similibus, in quibus gravis irreverentiæ periculum occurrit, pallium super stolam et superpelliceum indui potest; delatio autem omnino occulta sine lumine et sine vestibus sacris non permittitur, nisi rubricarum observatio moraliter sit impossibilis (1).

« Ubi Turcarum vis prævalet et iniquitas, sacerdos stolam » semper habeat propriis coopertam vestibus; in sacco seu » bursa Pyxidem recondat, quam per funiculos collo appen- » sam in sinu reponat, et numquam solus procedat, sed uno » saltem fidei, in defectu clerici, associetur » (2).

Not. parochum in casu necessitatis ss. Sacramentum ex ecclesiis regularibus aliisque extrahere posse, et « non licere, » nec regularibus nec presbyteris sæcularibus etiam exemptis » in casibus necessitatis tantum, denegare » (3).

189. 1º Omnibus paratis de quibus n. 185 dictum est, et clericis seu ministris, qui comitantur, si locus ferat, super-

(1) Vid. questiones in conferentiis eccl. Diœc. Mechl. 1872, ex Lit. q. IV.

(2) Appendix ad rit. Rom. sub tit. Modus s. Euch. deferendi ad inf. ob metum infid. ex Const. Bened. XIV inter omnigenas § 25, edita pro Servia... 2 Feb. 1744.

(3) S. R. C. 22 Aug. 1705, n. 3583-3732, 1.

pelliceo indutis, sacerdos lotis manibus, superpelliceo et stola alba indutus, cum ministris reverenter accedit ad tabernaculum, ibique debita reverentia et oratione facta, velum humerale accipit, et ante pectus ligat; tum debitis cum reverentiis ad tabernaculum ascendit, illud aperit, genuflectit, in pyxidem, si alia adhibeatur, aliquot s. Hostias ponit, ut n. 193 dicetur, illam suo operculo cooperit, et velum sericum, quo pyxis in tabernaculo cooperta asservari solet superimponit; renovata genuflexione pyxidem utraque manu accipit, dextra ad nodum et sinistra ad pedem, et velum humerale superimponit, ita ut velum manus et totam pyxidem tegat (1), tum ut pulveris et aeris injuriæ arceantur, tum ut magis veneratio augeatur, res enim quæ ante oculos patent, facile vilescunt.

Notandum igitur est, pyxidem, dum ad infirmos defertur, cooperiri velo serico, quo in tabernaculo cooperta asservari solet, et deinde velo humerali. In rituali hoc loco bis veli fit mentio: primo pyxidem *proprio operculo cooperit, et velum sericum superimponit*, et deinde *ipse vero sacerdos imposito sibi prius ab utroque humero oblongo velo decenti, utraque manu accipiat vas cum Sacramento*. Cavaleri quidem (2) sentit, esse velum humerale, quod rituale pyxidi imponendum præscribit; quia, cum proprium pyxidis velum regulariter ejus operculo adhæreat, una cum operculo pyxidi superimponitur, ubi verba *et velum sericum superimponit*, aliam distinctam actionem important: in eo tamen sensu textus ritualis difficulter exponitur, quia ut attendenti patet, de duobus distinctis velis agit. Potius dicitur, rituale supponere, aliam pyxidem adhiberi pro delatione ss. Sacramenti ad infirmos, uti textus etiam indicat; ipsumque igitur præscribere, ut huic pyxidi velum sericum superimponatur, sicut pyxidi semper impositum esse debet, quandocumque sacræ species in ea continentur. Sive autem rituale de duobus

(1) S. R. C. 21 Mart. 1699, n. 3355-3504; 23 Feb. 1839, n. 4698-4844, 5; Baruffaldus tit. 26, n. 63; Cavaleri tom. 4, c. 5, decr. 6.

(2) Tom. 4, decr. 75, n. 8.

distinctis agat velis, sive de uno et eodem; equidem pyxis, dum defertur ad infirmos, cooperienda est velo suo proprio, et deinde velo humerali; quia si rituale de duobus distinctis agat velis, sequitur pyxidem cooperiri utroque velo; et si de uno tantum velo agat, ut sentit Cavalieri, supponitur, velum pyxidis cooperulo ejus adhærere, et velum humerale superimponi.

2º Præcedit semper acolythus vel alius minister deferens laternam; deinde duo clerici vel qui eorum vices supplent, unus cum aqua benedicta et bursa corporalis ac purificatorii, alter cum rituali et campanula; tum deferentes intorticia; et postremo sacerdos cum ss. Sacramento sub umbella seu baldachino. Oportet ubi fieri potest, ut ss. Sacramentum eo modo ad infirmum deferatur. Cum autem in parochiis ruralibus id sæpius fieri nequeat, præscribit rituale, ut præcedat semper acolythus, vel alius minister deferens laternam; librum, bursam, campanulam.

3º Sacerdos pyxidem deferre debet nudo capite (1), utraque manu ante pectus elevatam, cum omni reverentia et timore, non fabulando, nec oculis hinc inde vagando, sed cœlestem thesaurum, quem manibus gestat, contemplando, reverenter et graviter incedendo, festinando quidem, si necessitas urgeat, sed numquam præcipitanter currendo; non enim præcipitanter currendo, viaticum deferre tenetur, etiamsi timeat fore, ut infirmus moriatur: nam cursus nimis festinus et reverentiæ ss. Sacramento debitæ et honestati clericali repugnat; nec viatici præceptum introductum videtur cum periculo, ut parochus fatuus videatur et irrideatur (2).

4º Sacerdos deferens ss. Sacramentum ps. *Miserere* aliosque psalmos et cantica recitat, quoad in ægrotantis cubiculum introducatur. Psalmus *Miserere*, qui optime congruit, ad infirmo divinam impetrandam miserationem, primo dicitur; reliqui psalmi possunt esse pœnitentiales vel alii, aut cantica, ut *Benedicite* etc. pro libito et circumstantiis. Hi psalmi pro

(1) Vid. tom. 1, n. 161.

(2) Baruffaldus tit. 26, n. 68; Cavalieri tom. 4, decr. 74, n. 5.

locorum consuetudine cantantur, vel a sacerdote alternatim cum ministris recitantur; et si non sit, cum quo sacerdos alternatim recitet, ipse solus eos submissa voce legit, et reliqui rosarium, litanias B. Mariæ Virg. aliasque preces recitare possunt, dicendo *Ora pro eo* vel *ea* (1).

DE CASU LONGIORIS AUT DIFFICILIORIS VIÆ,
VEL EQUITATIONIS.

190. Si longius aut difficiliter iter sit obeundum, aut equitandum, necesse est vas, in quo ss. Sacramentum defertur, bursa decenter ornata et ad collum appensa apte includere, et ita ad pectus vittis seu funiculis alligare atque obstringere, ut neque decidere neque pyxide excuti ss. Sacramentum queat. Hæc bursa albi coloris et saltem serica esse debet; utraque manu, saltem si potest, tenenda est; velo tamen humerali non videtur tegenda, quia pyxis seu vas modo est velatum bursa, et rituale de eo in hoc casu non loquitur.

Not. ad equitandum requiri, ut equus sit mansuetus et sacerdos artem equitandi calleat; et hoc tantum permitti ob locorum distantiam, difficultatem itineris, viarum asperitatem, juxta arbitrium tamen et prudentiam Episcopi, et comitante uno saltem homine, si fieri potest, accensam laternam deferente (2), et servatis in reliquis, rubricis, a quibus in hoc casu non dispensatur (3).

ADMINISTRATIO SS. VIATICI.

191. 1. Sacerdos ingrediens locum, in quo jacet infirmus, dicit *Pax huic domui*, scilicet in ipso ingressu seu limine cubiculi, dum adhuc tenet ss. Sacramentum.

(1) Baruffaldus ibid. n. 154, et Cavalieri ibid. decr. 79, n. 4 et 5.

(2) S. R. C. 23 Jan. 1740, n. 3951-4100, et 23 Maji 1846, n. 4890-5036.

(3) Vid. Baruffaldus tit. 26, n. 156; Catalanus in rit. Rom. tit. 4, c. 4, § 12; Gardellini in decr. 4474-4623, ad II, q. 1.

Minister bursam deferens, cubiculum ingressus, corporale in medio mensæ paratæ extendit; et sacerdos sine benedictione danda, pyxidem deponit. Deinde statim genuflectit, surgens velum humerale deponit, et aspergit infirmum, præsentem ac cubiculum per circuitum, cavens ne ss. Sacramentum aspergat, et dicens antiphonam *Asperges me* cum primo versu psalmi ut in rituali. Hæc antiphona non mutatur tempore paschali.

Si diaconus in necessitate ss. Viaticum administret, facere potest aspersionem aquæ, dicere *Misereatur et Indulgentiam*, signare infirmum, dicere orationem, benedicere cum ss. Sacramento (1).

2. In rituali tres tantum genuflexiones ante ss. Sacramentum in administratione viatici præscribuntur: 1º post depositum ss. Sacramentum super mensam, 2º priusquam sacerdos Sacramentum accipiat ante *Agnus Dei*, et 3º in fine administrationis, antequam pyxidem accipiat ad discedendum. Inde autem concludendum non est, non oportere, ut sæpius genuflectatur; sed potius dicendum est, genuflectendum esse, quandocumque juxta alias rubricas in casibus similibus id fieri debet. Hinc sacerdos recte genuflectit, antequam, recitata oratione *Exaudi nos*, a mensa recedat, et accedat ad infirmum, ut cognoscat, num sit bene dispositus; item dum deinde revertitur ad mensam, prout etiam data communione, et deposita pyxide, antequam eam cooperiat (2).

3. Sacerdos infra versum *Adjutorium*, orationem *Exaudi nos*, et alteram *Domine sancte* post communionem, stat junctis manibus ante mensam coram ss. Sacramento, sicut orationes in ecclesia, etiam coram ss. Sacramento, stando dicuntur. Solus autem sacerdos stat, et reliqui ab initio usque ad finem genuflectunt, nisi ad ministerium præstandum surgere debeant.

4. Ante sumptionem viatici sacerdos accedit ad infirmum, ut cognoscat, an sit bene dispositus ad sacrum viaticum

(1) S. R. C. 14 Aug. 1858, n. 5270, 1.

(2) Vid. decr. S. R. C. 23 Dec. 1862, n. 5324.

accipiendum; eumque secreto interrogat, an aliquid ei occurrat confitendum, licet prius sit confessus, uti oporteret, nisi necessitas urgeat. Si aliquid confitendum habeat, eum audire debet (1). Deinde exhortationem ad infirmum instituere potest pro ratione temporis et qualitate personæ, de digna susceptione, etc.

5. *Confiteor* dicitur ab infirmo, si potest, vel ab alio ejus nomine. Dicta confessione, Sacerdos stans versus infirmum, cavens ne tergum ss. Sacramento vertat, dicit *Misereatur et Indulgentiam* signando infirmum ut alias, sed in singulari, *tui, tuorum* etc. (2) quia status infirmi exigit, ut preces integræ pro ipso dicantur, sicut in litanis agonizantium.

6. In quibusdam ritualibus præscribitur interrogatio de fide hujus sacramenti, circa quam peculiaribus his standum est dispositionibus (3). Cum autem rituale Romanum de hac interrogatione sileat, eadem per se nec fieri debet, nec potest.

7. Post *Indulgentiam*, sacerdos conversus ad mensam, genuflectit; surgit, pyxidem sinistra accipit et dextra s. Hostiam, quam supra pyxidem elevatam tenens, ostendit infirmo, dicens *Ecce Agnus Dei*, et deinde more solito faciens signum crucis cum s. Hostia supra pyxidem, eandem infirmo præbet sumendam sub præscripta forma verborum, scilicet *Accipe frater*; quæ forma clare et distincte proferenda est, ut infirmus intelligat se esse in via ad æternitatem. An hæc forma aliquando omitti possit, vide apud s. Alphons. de Ligorio (4).

8. Si mors immineat, et periculum sit in mora, tunc precibus præcedentibus omnibus vel ex parte omissis, sacerdos tantum dicit *Misereatur et Indulgentiam*; vel hæc etiam omittit, si necessitas urgeat, et præmissa confessione vel saltem absolutione, si opus sit, statim præbet viaticum; et

(1) Vid. Baruffaldus tit. 26, n. 162 et seq.; Cavalieri tom. 4, decr. 79, n. 9 et 10; Catalanus in rit. tit. 4, c. 4, § 14.

(2) Baruffaldus tit. 26, n. 170; Cavalieri tom. 4, cap. 5, decr. 79, n. 11; Martinucci lib. 4, c. 7, n. 17.

(3) S. R. C. 11 Sept. 1847, n. 4941-5102, 10.

(4) Theol. mor. lib. 6, n. 285, dub. 4.